

En els darrers anys el jazz que es fa a casa nostra ha rebut una forta embranzida, amb el suport sobretot d'una nova generació de músics que arriba amb molta força. Les possibilitats d'aprendre en escoles especialitzades i la consolidació de festivals prometen bons auguris per al futur d'un gremi, el dels jazzistes, que, no obstant això, lluita cada dia per difondre la seua música i per dignificar-ne la professió.

L'empenta definitiva del jazz

Fabio Miano, al piano,
i Lluís Llaró, al contrabaix.

Catalunya s'ona bé

Ningú no discuteix que el mestre Tete Montoliu va ser durant molts anys el millor jazzista que ha donat Catalunya. La millor herència que va deixar, a banda de les seves interpretacions genials, va ser un futur carregat de talent i ambició. Pels experts, l'escola catalana viu una època daurada, avalada per la quantitat de clubs, festivals i jazzistes que triomfen fora de les nostres contrades.

La internacionalització del jazz català és una novetat per a un estil de música històricament considerat com a minoritari.

Segons Pere Bayona, gerent de l'Associació de Músics de Jazz i Música Moderna de Catalunya (MJM), amb seu a Barcelona, "el jazz català és en una corba ascendent, perquè a banda de l'autodidactisme inherent en el jazz, els joves talents tenen una base sòlida mercès a escoles modernes de música i una metodologia aplicada de la millor tradició nord-americana".

La producció jazzística catalana actual gaudeix d'una expansió extraordinària després de deixar enrere criteris únics i apostar per l'experimentació en molts camps, fusionant les tendències més diverses. La conjunció de diversitat i estils consolidats ha augmentat qualitativament pel llenguatge personal que aporta cada músic.

Quan preguntem noms, posem en un compromís els diversos responsables de clubs de jazz catalans. La història ens diu que grans artistes nord-americans (George Johnson, Don Byas) van mostrar el camí als clàssics del nostre jazz (Tete Montoliu, Josep Maria Farràs, Josep Farreres, Juli Sandarau, Antoni Bardají, Pere Ferré, Ricard Roda, Salvador Font, Manolo Bolao) i que avui ja podem parlar d'una nova escola. Un dels membres de les noves generacions és el barceloní Jordi Rossy, un dels primers bateries que ha sortit a actuar a l'exterior. Al costat de jazzistes de renom com el pianista Brad Mehldau, Ethan Iverson o el guitarrista Kurt Rosenwinkel, Rossy s'ha guanyat els aplaudiments als Estats Units. Un altre nom que brilla amb llum pròpia és el de

Marc Miralta, de trenta-cinc anys, líder del grup New York Flamenco Reunion, reconegut tant a Europa com a Amèrica. Aquí cal aturar-se en la paraula flamenc, ja que la fusió entre aquest estil i el jazz més *sui generis* ha comportat la creació d'un ritme admirat arreu. Un dels impulsors d'aquesta mescla musical, el català Carles Benavent, ha aconseguit allò que semblava força complicat fa no més de vint anys: mediterranyitzar el jazz. I és que el toc autòcton s'ha hagut d'imposar a força de talent, ja que el jazz català del segle XXI està clarament marcat per dues tendències: el corrent escandinau, que es caracteritza per l'aplicació dels avenços tecnològics, i el jazz *jondo*, que prové del sud. Altres noms com Albert Bover, Alexis Cuadrado, David Garcia, Jordi Farrés, Lluís Vidal, Oriol Bordas, Joan Monné, Benet Palet, Martí Perramon... triomfen aquí i fora d'aquí.

A Catalunya, també s'ha incrementat notablement el nombre de conjunts com el Modern Jazz Sextet, de Terrassa, o La Locomotora Negra, de Barcelona, una de les formacions més antigues del jazz català. L'estil de La Locomotora Negra, fundada al 1971, s'orienta al jazz negre en els seus vessants més populars i s'ha d'aplaudir la seva capacitat de difondre el jazz per mà de sessions didàctiques a escoles municipals de Barcelona.

Jazz d'escola. Tots plegats s'han format a còpia d'escoltar i seguir els més grans, però també amb un academicisme que ha assolit la categoria d'oficial. A Barcelona, hi ha dues escoles que, per antiguitat i prestigi, sobresurten: l'Aula de Jazz i Música Moderna i el

Taller de Músics. Aquesta darrera compta amb una mitjana de 800 alumnes per trimestre, un 15% dels quals són estrangers. L'any passat, el Taller de Músics, dirigit per Lluís Cabrera, va canviar el model del Seminari Internacional de Jazz. Les classes magistrals, les més seguides i respectades de totes, es desenvolupen ara al llarg del curs, en lloc de concentrar-se en només una setmana, com es feia anteriorment. Però l'afiorament d'escoles de jazz per tot el país ha anat en augment en els darrers anys. A Barcelona, per exemple, fa sis anys va néixer l'Alois Hába, una de les poques escoles nacionals que té un programa conjunt de jazz i música clàssica. Els professors tenen experiència en les actuacions jazzístiques i hi trobem solistes, compositors, concertistes... El programa de jazz de l'Alois Hába és pensat per ser completat en quatre anys, després dels quals l'alumne pot estar a punt per preparar-se per als exàmens d'accés a l'Escola Superior de Música de Catalunya (ESMUC).

Locals com cal. Per vetllar pel bon funcionament de la música moderna, i concretament del jazz, l'any 1989 va néixer l'Associació Catalana de Músics de Jazz, una organització sindical que treballa per defensar els drets i els deures dels músics, promocionar el jazz i dignificar, en definitiva, la professió. El gran Tete Montoliu en va ser el fundador, primer president i després president honorífic. A l'entrada de l'Associació ressalta una signatura de Montoliu, realitzada amb el dit, com solia fer.

Pere Bayona creu que la situació dels músics jazzistes és millor ara que fa uns quants anys, tot i que reclama més col·laboració de les administracions públiques i també més promoció: "Fins fa poc el jazz no era considerat cultura, però actualment hi ha una especialitat de jazz en el Conservatori de Música. És un reconeixement merescut, però ens falten encara més ajudes de les institucions per donar a conèixer els valors de casa nostra." Si no, emigren a l'estranger, sobretot als Estats Units.

El tema dels locals per a actuacions de jazz és un dels pals de paller del debat sobre la difusió i promoció d'aquest estil musical a Catalunya. Per tota la geografia n'hi ha diversos, i alguns ofereixen actuacions gairebé diàriament, tot i que no sempre reben l'atenció que caldria. Un dels dèficits en què coincideixen diversos músics i productors és el que exposa Pere Bayona, de l'MJM: "Els clubs i les sales no són considerats locals culturals, però s'hi fa cultura, s'hi fa jazz. Això és molt xocant, però és una realitat. La diferent consideració que es fa en dos espais aparentment semblants com és un cafè teatre i un club de jazz és abismal!"

Quan parlem de sales de jazz ens hem de referir inevitablement a les

Pere Bayona: "Els clubs i les sales no es consideren locals culturals, però s'hi fa cultura, s'hi fa jazz. És xocant, però real"

històriques Jamboree, La Boîte, Barcelona Pipa Club, Harlem Jazz Club, Jazz Sí, a Barcelona, o la Jazz Cava de Terrassa. No ens hem pas oblidat de l'entranyable La Cova del Drac, també de Barcelona, que des de fa trenta anys ha servit com a rampa de llançament i de difusió del jazz i de la cançó d'autor en general. Al mes de novembre del 2001, la Cova del Drac va inaugurar una nova etapa, per mà de l'empresa Mas i Mas, propietària també de La Boîte, el Jamboree o el Moog. El 24 de novembre d'aquell any, el baterista de The Rolling Stones, Charlie Watts, va inaugurar la sala, a la plaça Adrià de Barcelona, que ha estat reformada completament tot i que continua, com en els vells temps,

fidel a la música en directe i programa diàriament concerts, en la gran majoria de jazz. Amb tot, el seu propietari, Joan Mas, reconeix que, perquè la sala sigui rendible, a partir d'una certa hora s'ha de transformar en discoteca. Coses del jazz...

Amb la inquietud de potenciar les sales de jazz, l'Associació de Músics de Jazz i Música Moderna de Catalunya organitza cada any el cicle "Música en Viu". L'edició de l'any passat va servir per posar les bases per a una futura xarxa de locals que ofereixin programació de jazz de manera estable.

Terrassa i jazz, l'idil·li perfecte.

A banda dels locals, els jazzistes catalans solen tenir la seva oportunitat en els moltíssims festivals que s'organitzen cada any. Pràcticament totes les ciutats del país tenen el seu moment de jazz al llarg dels dotze mesos, tot i que destaquen els festivals internacionals a Barcelona (des del 1966), Terrassa (des del 1982), Calella de Palafrugell (1990), Lleida (1994) o Vic (1999). També té molta força el certamen que se celebra cada estiu a Escaldes-Engordany (Andorra), així com el de Menorca i la Mostra Jazz Injuve a Eivissa. Tots mantenen un programa ampli en què tenen cabuda els artistes novells i també els veterans del panorama català.

En els darrers anys ha agafat una forta embranzida el que se celebra a Terrassa, que del proper 5 al 30 de març arriba a la seva 22a edició. Organitzat per Jazz Terrassa i amb actuacions a la Nova Jazz Cava de la capital egarenca, no hi faltaran les principals figures nacionals i internacionals. A Terrassa, i mentre dura el Festival, es realitzen conferències dedicades al jazz, es pot assistir a classes magistrals dirigides a músics i, enguany, repeteix la Fira del Disc, on els amants d'aquest estil podran triar i remenar de valent. No és cap casualitat que aquesta ciutat del Vallès Occidental sigui, durant uns dies, l'epicentre del jazz català. I és que a Terrassa, la cultura jazzística és pionera, juntament amb Barcelona, al Principat. Ja l'any 1959 va néixer el Club de Jazz de Joventuts Musicals,

Al costat, la Big Band Jazz de Terrassa, formació pionera del jazz a la capital egarenca. No debades, Terrassa és des de fa anys, juntament amb Barcelona, un dels epicentres del jazz al Principat. El festival que s'hi celebra a la Nova Jazz Cava és un dels més esperats del calendari. A baix, a l'esquerra, la Locomotora Negra, una de les formacions més antigues del jazz català. A la dreta, el trompetista Josep Maria Farràs, que juntament amb altres noms, com Josep Farreres, Jull Sandarau, Pere Ferrà o Ricard Roda, sense oblidar el gran mestre Tete Montoliu, forma part dels clàssics del jazz català.

una entitat promotora de concerts i tot tipus d'activitats relacionades amb el jazz. La seva seu és la Nova Jazz Cava, inaugurada al 1994, un marc ideal per a l'audició de l'immens fons fonogràfic del club i per a la consulta de publicacions especialitzades, ahora que serveix als músics com a local d'assaigs i agència de contractació per a qualsevol promotor de concerts.

Els promotors de la Nova Jazz Cava, hereva de la vella Jazz Cava, tancada al 1985, han apostat per concerts davant de 200 o 300 espectadors. L'evolució del panorama jazzístic actual ha marcat una tendència que redueix les diferències entre grans primeres figures i producció majoritària, fet que implica que no tingui gaire sentit la programació de concerts massius. Per tant, sales reduï-

des per al dia a dia i festivals internacionals per a les aglomeracions, una tònica que es repeteix en les altres grans places del jazz català. En aquesta sintonia, l'MJM organitza, des de fa tretze anys, "L'hora del jazz", una proposta que pretén treure el jazz al carrer, sobretot a l'estiu.

Cada any, les tres discogràfiques que mimen el jazz a Catalunya editen uns cinquanta discos d'aquest estil. Segons Pere Bayona, "el jazz es ven poc, aquí", però s'escolta cada vegada més en directe. La situació, però, és optimista, ja que a Catalunya, juntament amb el País Valencià, Madrid i el País Basc, el jazz és més viu que mai. A les Illes també ha agafat una forta embranzida en els darrers anys, sobretot gràcies a la proliferació de sales adequades per a concerts de

música en directe. A banda del Festival Internacional de Jazz de Menorca, organitzat per l'entitat Jazz Obert, i de la Mostra Jazz Injuve, a Eivissa, han aparegut grups amb molta força, com S'Arruall Jazz Mort o l'Ensamble de l'Agrupació Musical de la Ciutadella.

Hem deixat per al final el tema de la llengua. De fet, però, com que parlem de jazz, només un 10% dels temes tenen lletra. A Catalunya, aquest 10% és repartit entre el castellà i el català. Què dit. Jazz català en alça. Jazz en català? Aquest estil no hi entén gaire de lletres i llengües. No hi haurà polèmica. Els sons manen, i aquests són internacionals. Deixem que els sons catalans afinin a casa i a fora, afortunadament.

Jordi Finestres